

**[Justitsministeren]**

strielle teknologi, som erhvervslivet kan drage fordel af i den almindelige produktudvikling. Derfor er der i lovforslaget indsat bestemmelser om, at en vis begrænset del af selskabskapitalen i aktie- og anpartsselskaber kan være udenlandsk ejet, ligesom en begrænset andel af bestyrelsesmedlemmerne kan være udenlandske statsborgere.

Som noget nyt i forhold til det tidligere lovforslag er der medtaget visse ændringer i våbenloven, der dels har til formål at ligestille visse skytteforeninger, dels at skabe udtrykkelig hjemmel til, at politiet kan foretage kontrol af våbensamlinger.

Jeg skal i øvrigt henvise til lovforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefale forslaget til Tingets velvillige behandling.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og dets bemærkninger, anbefaler jeg forslaget til det høje Tings velvillige behandling.

**Justitsministeren (Engell):**

Hermed tillader jeg mig for det høje Folketing at fremsætte:

*Forslag til lov om ligsyn, obduktion og transplantation m.v.*

(Lovforslag nr. L 149).

Lovforslagets hovedindhold er at foreslå ændringer vedrørende nogle meget væsentlige spørgsmål, nemlig om at indføre hjernedøds-kriteriet som et supplerende døds-kriterium og skærpe betingelserne i lovgivningen om samtykke for at kunne foretage lægevidenskabelig obduktion og transplantation.

Der har tidligere – i januar og oktober 1987 – været fremsat forslag vedrørende disse spørgsmål. Det er således nu nøjagtig tre år siden, at et lovforslag første gang blev fremsat for Folketinget.

Det er derfor min opfattelse, at tiden er inde til, at der i de kommende måneder i Folketinget sker en afklaring på disse vigtige områder. Ingen vil vel kunne hævde, at en nyordning hermed vil blive forceret igennem, og at der ikke har været den fornødne tid til en folkelig debat og oplysning og til, at holdningerne er blevet modnet.

I forhold til de tidligere lovforslag er der foretaget en yderligere stramning af betingelserne for at kunne foretage lægevidenskabelig obduktion, idet de pårørende efter forslaget ud-

trykkeligt skal spørges, om de giver samtykke til obduktion.

Ønsker afdødes nærmeste ikke at tage stilling til spørgsmålet, skal der oplyses om, at de inden for 6 timer kan modsætte sig obduktion.

De pårørende får herved mulighed for – på et tidspunkt, hvor de er følelsesmæssigt berørt af en nærstående persons død – at undlade at tage direkte stilling til spørgsmålet, hvis de ønsker dette.

Samlet er der på dette område således tale om en væsentlig styrkelse af de pårørendes retsstilling i forhold til i dag, hvor de nærmeste ikke skal underrettes om en påtænkt obduktion.

Med hensyn til samtykkereglerne ved transplantation er det i forhold til de to første lovforslag markeret, at det primært er afdødes indstilling, som er afgørende for, om der må foretages organudtagning.

Har afdøde skriftligt eller mundtligt givet tilladelse til transplantation, må indgrebet foretages. Har afdøde udtalt sig imod transplantation, må indgrebet ikke foretages. Enhver tilkendegivelse fra afdøde skal således respekteres.

Kun hvor der ikke foreligger nogen tilkendegivelse fra afdøde, er de pårørendes indstilling således af betydning, idet der i denne situation kræves udtrykkeligt samtykke fra afdødes nærmeste til transplantation.

Det er min opfattelse, at der med disse regler, der fuldt ud respekterer den enkeltes integritet og selvbestemmelsesret, er foretaget en rimelig og rigtig afvejning mellem de forskellige hensyn, der skal varetages på dette centrale område.

Man må i den forbindelse endvidere gøre sig klart, at der også fremover vil være mange mennesker, der ikke i levende live tilkendegive deres holdning til transplantation.

Det taler for at opretholde en retstilstand, hvorefter de pårørende kan give tilladelse til transplantation, hvis afdøde ikke har tilkendegivet sin holdning.

Jeg vil dog samtidig nævne, at der efter regeringens opfattelse bør iværksættes en information af befolkningen med henblik på, at flere og flere tager stilling til, hvorvidt de i givet fald ønsker at være organdonorer eller ej.

Endelig foreslås hjernedøds-kriteriet indført som et supplerende døds-kriterium til det gældende hjertedøds-kriterium.

## [Justitsministeren]

Indførelse af hjernedøds-kriteriet i Danmark (som det sidste land i vor kulturkreds) vil bl.a. indebære, at de nuværende nyretransplantationer kan foretages under optimale betingelser. Indførelsen af hjernedøds-kriteriet vil endvidere betyde, at det af selve loven fremgår, at lægelig behandling, herunder brug af respirator, kan ophøre, når hjernedød er konstateret. Loven udelukker således enhver usikkerhed på dette område.

Med lovforslaget tages der ikke stilling til, hvorvidt hjerte-, lunge- og levertransplantationer bør indføres i Danmark, idet denne afgørelse bør overlades til de myndigheder, der er ansvarlige for sygehusvæsenets drift. Disse spørgsmål bør derfor afgøres uafhængigt af behandlingen af dette lovforslag. Jeg kan dog i den forbindelse nævne, at regeringen har indledt nærmere forhandlinger med sygehushyge myndighederne vedrørende den fremtidige tilrettelæggelse af transplantationer i Danmark, og at sundhedsministeren vil redegøre herfor over for Folketinget.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale forslaget til det høje Tings velvillige behandling.

**Justitsministeren (Engell):**

Hermed tillader jeg mig for det høje Folketing at fremsætte:

*Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.).*

(Lovforslag nr. L 150).

Lovforslaget skal for det første sikre, at retsplejelovens regler om dommeres habilitet i straffesager er i overensstemmelse med kravet i Menneskerettighedskonventionen om rettergang ved en upartisk domstol.

Der næst tilsigter lovforslaget at skabe et klarere retsgrundlag for det kriminalitetsforebyggende SSP-samarbejde. Det sker ved indføjelse af en bestemmelse i retsplejeloven om politiets og andre myndigheders adgang til som led i samarbejdet at drøfte de enkelte kriminalitetstruede børns og unges forhold.

Endvidere er det forslagens formål at skabe mulighed for, at advokatvirksomhed kan drives i selskabsform.

Lovforslagets bestemmelser om *dommeres habilitet* er udformet på grundlag af Menneske-

rettighedsdomstolens afgørelse i Hauschildtsagen. Reglerne i lovforslaget går dog noget videre end domstolens afgørelse, idet der foreslås inhabilitet i en række situationer ud fra tilsvarende principper, som kom til udtryk i dommen.

Baggrunden for denne udvidelse af området for dommeres inhabilitet i forhold til Menneskerettighedsdomstolens afgørelse er, at der ikke fremover bør kunne rejses tvivl om, hvorvidt Danmark opfylder kravet i Menneskerettighedskonventionen om rettergang ved en upartisk domstol.

Efter lovforslaget vil en dommer således være inhabil under dømsforhandlingen i en straffesag, hvis dommeren forinden har truffet afgørelse om varetægtsfængsling på grundlag af en særligt bestyrket mistanke eller har tilladt politiet at udøve agentvirksomhed eller standse og åbne brevforsendelser under efterforskningen. Endvidere må en dommer vige sit sæde under dømsforhandlingen efter et konkret skøn over sagens omstændigheder, hvis dommeren tidligere ved dom har truffet en afgørelse, som medfører, at han ikke fremstår som fuldstændig upartisk.

Lovforslagets bestemmelser om videregivelse af oplysninger i forbindelse med *SSP-samarbejdet* skal ses på baggrund af den tvivl, der er opstået om, i hvilket omfang oplysninger om enkelte børns og unges forhold kan videregives som led i samarbejdet.

SSP-samarbejdet har vist sig at være et nyttigt redskab til at modvirke, at børn og unge indleder en kriminel løbebane, og regeringen anser det for overordentlig vigtigt, at samarbejdet også for så vidt angår bestemte børn og unge ikke kommer i fare.

På den baggrund foreslås indført en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter politiet og de kommunale myndigheder får adgang – men ikke pligt – til i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde at videregive oplysninger om bestemte børn og unge, der er kriminalitetstruede.

Det er vigtigt at understrege, at der således ikke efter forslaget er tale om en pligt til at videregive oplysninger. Dette beror på, at videregivelsen ikke må skade navnlig de sociale myndigheders klientforhold.

Viser det sig under SSP-samarbejdet, at der er tale om børn og unge med massive sociale